

Vendar zadnjič enkrat — uh! —
snežec bil je hudih muh,
sanke so jim šle kot blisk,
v vas se čul je dečkov vrisk:

A nezgoda bila je,
bratce zalotila je:
sanke se obrnejo,
dečki v sneg se zvrnejo . . .

Čudno Tončku to se zdi,
da gredo za njim sani:
vleče, vleče, „resk“ mu dé —
hlačke zadaj mu režé . . .

V snegu je pod njim Boštjan,
Jožek rije, drega vanj:
a doma kak — rompompom —
kaj o tem vam pravil bom — —

Stepin.

Kako se je godilo lisici, zajcu in mačku v vojnem taboru.

(Priobčil S. Meglič.)

Lisica je šla po polju, ozirajoč se na vse strani, kaj bi se moglo dobiti za živež. Bila je že jako lačna. Imela je že dva dni prazen želodec in tudi zdaj ni kazalo, da bi si kaj vlovila. Bila je namreč velika suša. Živali se niso mogle nasititi. Še tisto malo mišk, kar jih ni vsled stradanja poginulo, se je poskrilo, in ptički so svarili svoje mlade pred roparji.

Lisica se vsede ob robu gozda pod drevo; meneč malo zaspati, da pozabi na svoj glad. Tedaj pa zagleda od daleč mačka, medlega in izhujšanega. Poznalo se mu je, da tudi on trpi lakoto. Hkrati se priplazi zajček izpod grma; eno nogo si položi čez prazen želodček, v drugi pa drži velo repo, katero misli použiti za večerjo. No, ti trije sotrpini se sestanejo ter si pripovedujejo, kolikor časa že niso ničesar užili, pa se posvetujejo, kaj jim je početi, da si potolažijo glad.

„Delati“, reče zajec bezmiselno. A ta je naletel na neprave!

„Kaj? Delati?“ zakriči lisica, „to mi ne pride na um; rajši poginem lakote. Delati je dolgočasno, rajši grema na pustolov in postanem bogata.“

„Tudi moja misel“, odgovori maček; „delo je le za topoglavce. Ne! Iz tega ne bo nič. Idimo rajši na vojno; tam si nagrabimo plena, ondi dobimo dosti jesti in piti in zabave v izobilju.“

„Dobro“, reče lisica. „Kar jutri na vse zgodaj se napotimo tja. Zajček, greš li z nami?“

„Seveda“, odvrne zajec, ki je vedno temu pritrjeval, kdor je zadnji govoril.

Na to razdeli zajec svojo repo v tri enake dele. — Mačku se je sicer repa upirala, njegov nos se je sila grbančil, vendar jo je spravil pod streho, ker njegov želodec je jako hudo krulil, kakor bi bil lajal v njem lovski pes. Zajec je že mislil pobegniti. — Nato so vsi pospali in ko so se drugega jutra prebudili, hajd na pot. Potovali so mnogo

ur čez gore in doline, dokler niso dospeli v vojni tabor. Tam so se ponudili v službo in so bili tudi vsprejeti. Maček je bil kuhar, zajec vojak, in lisica je bila čudo imeniten zdravnik. Med potom je namreč našla zavitek, v katerem je bil črn prašek, in ko ga je povohala, je morala kihniti. Napravila je iz onega mnogo malih zavitkov in jih napolnila z onim črnim prahom. Nato je poiskala vse steklenice, kar so jih vojaki odvrgli, in jih je napolnila s čisto studenčnico, a v vsako steklenico je djala po eno peresce navadne poljske mete. To lekarno je razpostavila na mizo: spredaj stekleničice in zavitke, zadaj pa večje steklenice. Nataknila si je na nos velika očala in na prsi si je pripela ogromno svinčeno kolajno. Ni trajalo dolgo, kar pride prvi vojak in zahteva zdravila zoper glavobol. Lisica ga preišče ter pripomni, da izhaja glavobol od prenapornega mišljenja ter mu svetuje, naj to opusti. Potem mu izroči en mali zavitek s črnim prahom, veleč mu, naj povoha. Vojak si natlači obe nosnici s črnim praškom, skremži obraz, kihne devetnajstkrat in ko dvajsetokrat napravi „čha!“ neha ga boleti glava. Vesel poda lisici svojo celo mesečno plačo in pripoveduje vsem svojim tovarišem, da je nekdo tukaj v taboru, ki ozdravlja vse bolezni. Seveda je hotel imeti vsak nekaj tega skrivnostnega praška, in lisica je napravila izborna kupčijo.

Drugi bolnik je bil častnik, ki je požrl ribjo koščico. Dva vojaka sta ga morala voditi, častnik pa je mahal z rokami, v obraz je bil modro-rdeč, in oči so se mu izbulile. Pride k lisici. Lisica mu nasuje praška v nos, častnik začne namrdovati obraz in kihne enkrat, dvakrat, trikrat; koščica končno skoči iz požiralnika in gospod se vsede usopljen, a presrečen na tla. Končno obdaruje lisico z zlatom. — Tako je lisica zaslovela daleč naokrog.

Maček si je medtem tudi opomogel: kupal in pekel je, godilo se mu je dobro. Njegovi predstojniki so bili z njim zadovoljni. Posebno neko jed je znal izvrstno prirediti. Častniki je niso mogli prehvaliti. Bile so to neke bržole v polivki, ki je imela okus po neki skrivnostni, tuji juhi. Nihče pa ni mogel spoznati, od katere živali je ta tajnostni okus. Maček je namigaval gospodom, da je to njegova skrivnost, katere ne izda za nobeno ceno. Moral je torej vsak dan pripravljati to priljubljeno jed. Plačevali so mu, da je imel že precejšen mošnjček samih suhih zlatov. Ta zaklad pa je skrival v neko votlo drevo.

Tudi zajec, ki je vstopil kot prostak, je imel srečo. Vadil in vežbal se je od jutra do večera, stal je na straži, hodil na patrole, ter se je vrh vsega naučil še bobnati. V prvi bitki, ki se je je udeležil, izkazal se je jako pogumnega. Na svoj boben je silno ropotal. Ko pa se je sovražniku približal ter čul žvižgati krogle, ga je popustil pogum. Kakor brezumen se je zaletel proti sovražniku in videč pred sabo globok razor, se je pohulil in ga ni bilo prej na videz, da se je končala bitka. Vojaki pa, ki so videli, kako je zajec, ropotajoč na boben, tekkel v smeri proti sovražniku, so dobili pogum, udarili na sovražnika ter niso prej odnehali, da so sovraga zapodili v beg. Ko so potihnilli topovi in niso več pokale puške, se je

priplazil zajec iz svojega varnega razora, se vsedel na zadnje noge ter začel udrihati po bobnu, da je odmevalo daleč okrog. Vojaki pa so privedli zajca s slavo-klici pred generala, ki ga je zbog izvanredne hrabrosti njegove imenoval polkovnikom. Obesil mu je tudi svoj lastni red okoli vratu. V naslednji bitki se je zgodilo kakor prvokrat. Od samega dima in prahu se ni videlo, kako se je zajec potuhnil v razoru. Ko je padel general v bitki, povzdignili so vojaki zajca in ga imenovali svojim poveljnikom. Tako je bil tedaj zajec prvi v taborišču, dobil je najboljši plen, največji šator, največ zlata in največjo slavo.

Enkrat pa, ko bi se imela vršiti glavna bitka, je zapustil zajca pogum še bolj kot navadno, in ne, da bi bil tekel proti sovražniku, mu je pete pokazal. Zaletel se je namreč v vrsto svojih lastnih vojakov in bežal — bežal kolikor je mogel. Vojaki videč bežati svojega voditelja, tudi niso obstali, ampak so jo ubrali za zajcem. Šele ondaj, ko ni bilo sovražnika več videti, so se ustavili. Sedaj so spoznali, kdo je zakrivil sramotni beg; pograbila jih je strašna jeza. Vsi razljuteni natepo zajca, mečejo kamenje vanj in ga slednjič spodijo. Ves zasopen in na smrt preplašen pobegne zajec iz tabora in iz rok krutih vojakov ter dospe do gozda, kjer napolmrtev obleži. Jedva se je mogel premakniti, vsi udje so mu bili razbiti.

Kar začuje neko šumenje. Vsa brez sape jo primaha lisica, šantova na eni nogi, stokajoča, z razboljenimi kostmi in z oteklim očesom. Dolgo časa ne more govoriti od bolečin, slednjič pa vender pove zajcu, kaj se ji je pripetilo.

„Ko se mi je posrečilo ozdravljenje častnika, ki je požrl ribjo kost“, pripoveduje lisica, „hoteli so imeti vsi vojaki nekaj od mojega praška in od vode. Dobila sem zlat za zlatom in imela že precejšen kupček pod nekim kamenom skrit. Nekoč pride k meni tudi višji častnik in zahteva, naj bi ga ozdravila srčne bolezni. Mislila sem napraviti posebno dobro kupčijo in dala sem mu ves ostanek praška. Začel je kihati in je kihal in kihal: stokrat zaporedoma. Ko pa stoïnenkrat kihne, mu je počilo srce in mrtev je padel na tla. Ko so vojaki in častniki to videli, planili so čezme, tepli in zbadali in mrcvarili so me, in le čudo, da sem jim odnesla še golo življenje“.

Lisica je stokala, da bi se bila smilila kamenu.

„In najhujše je to, da sem morala tam pustiti ves svoj dragi denar! Sedaj sem bolj revna kakor prej!“

„In jaz baš tako“, odgovori zajec malodušno. „Kaj nam je početi?“

„Morebiti nama pomore maček“, reče lisica. „Mače živi krasno in veselo ter si nabira bogastva!“ Pa ko še to govori, že začujeta glasno in obupno mijavkanje. Sem po polju pribeži maček, kakor bi vrelo za njim. Pade na tla in jadikuje, da je bilo usmiljenja vredno. Ves hrbet je imel poparjen in manjkal mu je konec repa. Lisica in zajec mu polagata hladne prsti na hrbet in mu obvezeta rep z mokrimi peresi. Potem šele ga prosita, naj jima vendar pove, kako je prišel v tako revno stanje. Ko maček nekoliko okrevaja, začne pripovedati:

„Znano vam je, kako priljubljena je bila moja kuhinja pri častnikih, in kako visoko so cenili posebno eno jed. Pa ni bilo nič družega nego pečene miši, ki sem jih ponoči nalovil in drugi dan pripravil tako ukusno. Ker so hoteli častniki skrivnost moje kuhe na vsak način zvedeti, zalezovali so me neko noč in videli, kako sem lovil miši in jih nosil v kuhinjo. Ko sem jim drugi dan predstavil priljubljeno jedilo, so me napadli, polili z vrelo juho, odrezali mi kos repa ter kričali, naj ga skuham z mišmi vred. Na to so me na pol mrtvega zapodili iz tabora, in zdaj si delijo moje prihranjeno bogastvo.“

„Nama se tudi ni godilo ugodneje“, reče zajec in pove mucu svoje dogodke.

„Kaj hočemo zdaj začeti?“ vpraša boječe lisica.

„Domov idimo in delajmo!“ zdihe zajček.

Obvelja.

Trojica se vrne domov. Če so dobili med potom kako repo ali izstradano miško, bila jim je dobrodošla slaščica. Po mnogih težavah so dospeli v svoje domovje. Zajec se je udinjal pri bogatem inozemskem zajcu; maček je ostal pri mlinarjevih in je lovil pridno miši, lisica pa je vstopila v službo pri starem lovcu, kateremu je preganjala dolg čas s svojimi kratkočasnicami in pripovedkami.

Imeli so zdaj vsi trije složno življenje in gotov zaslužek, in ni jim bilo treba več stradati. Ako se jim je pa dozdevalo njih mirno življenje včasih res nekoliko dolgočasno; zmislili so se na žalostni konec vojaškega taborovanja in takoj so bili zopet veseli in zadovoljni.

Pol za smeh, pol za res.

Iz torbe o. Ivana Svetokriškega.

(Priredil Josip Balič.)

1. Taletes.

Taletes je bil zvezdogled v starih časih. Nekoč je opazoval zvezde na svojem vrtu tik globoke jame pozno v noč. Zamaknil se je bil tako v to opazovanje, da je bil popolnoma pozabil na bližnjo jamo. Ko se je po dolgem premišljanju obrnil na drugo plat, mu je nenadoma izpodrsnilo, da je plosknil v jamo, kakor je bil dolg in širok. Tudi tedaj je videl zvezde, kajti udaril se je bil prav občutljivo. Dekla, ki mu je prihitela na pomoč, je pa dejala: „Prav se godi takim, ki hočejo spoznati reči, ki so nad njimi; na to pa ne pazijo, kaj imajo pod nogami.“

2. Iznenadeni tat.

Pred več stoletji, v časih, ko je še Marko Polo brodil po morju, je odplula v Indijo velika jadrnica, na kateri se je vozilo mnogo ljudi. Med